

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

**แนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**

โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร

กรมวิชาการ

คำนำ

การสร้างศักยภาพให้แก่สถานศึกษาให้มีความพร้อมในการพัฒนาตนเอง เพื่อสอดคล้องตามหลักพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” นั้น นอกจากจะเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด

กรมวิชาการเป็นหน่วยงานที่มีภาระหลักในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการศึกษา การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ และการวิจัยทางการศึกษา ได้ร่วมมือกับหน่วยงานและสถานศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในหลายแนวทาง และหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีงบประมาณ 2543 ได้ดำเนิน “โครงการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งทางวิชาการ ในโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา” ขึ้น ทั้งนี้มุ่งที่จะพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในลักษณะองค์รวม ซึ่งเชื่อมั่นว่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างศักยภาพให้แก่สถานศึกษาให้มีความพร้อมในทุกด้านได้อย่างดียิ่ง

สถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตร และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด กรมวิชาการจึงได้จัดทำเอกสารแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด รวม 7 รายการ ซึ่งเป็นเอกสารที่มุ่งหวังจะให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

อ. จันทวานิช

(นายอำรุง จันทวานิช)

อธิบดีกรมวิชาการ

คำชี้แจง

ด้วยกรมวิชาการได้จัดให้มีโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในลักษณะองค์รวม เพื่อสร้างกระบวนการที่เป็นต้นแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาได้ตามหลักสูตรและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพการเรียนรู้ตามจุดหมายของหลักสูตร

สำหรับปีงบประมาณ 2543 กรมวิชาการได้จัดให้มีโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งทางวิชาการ ในโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวนี้ ได้จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ในส่วนของศูนย์พัฒนาหลักสูตรได้จัดทำเอกสารเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และเอกสารชุดเทคนิคการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสามารถนำความรู้ดังกล่าว ไปพัฒนาหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้เหมาะสม สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียนรวมทั้งให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาหลักสูตรหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารดังกล่าวนี้
จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรของสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องได้ใช้เป็น
แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และจัดกระบวนการ
เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ
สิงหาคม 2543

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น	4
● การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น	4
- การศึกษาแนวโน้มของการพัฒนา	5
- การศึกษาความต้องการของท้องถิ่น	9
- การศึกษาสิ่งที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา	10
- การศึกษาศักยภาพของสถานศึกษา	13
- การสร้างภาพของงานตลอดแนว	16
● การวิเคราะห์หลักสูตร	20
● การกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตร	24
- การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน	26
- การปรับเนื้อหา	28
- การปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน	34
- การจัดทำสื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่	37
- การจัดทำคำอธิบาย/รายวิชาเพิ่มเติมชิ้นใหม่	40

	หน้า
บทที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรตามความสนใจ ความสามารถและ ความถนัดของผู้เรียน	46
● ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน	46
● ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน	48
บรรณานุกรม	53
ภาคผนวก	55
● ตัวอย่างแบบสำรวจความสนใจ ความสามารถและ ความถนัดของผู้เรียน	57
● คณะผู้จัดทำ	77

บทที่ 1

บทนำ

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 ระบุไว้ว่า ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นพลเมืองดี การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสารของหลักสูตรตาม วัตถุประสงค์ในวรรณคดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและ สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิก ที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และมาตรา 24 ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

นอกจากนี้ มาตรา 39 ระบุไว้ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหาร งานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงาน การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา

ในปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐานอยู่ระหว่างเตรียมการ และกระทรวงศึกษาธิการมีแผนงาน
ที่จะประกาศใช้หลักสูตรดังกล่าว ปีการศึกษา 2545 ตามที่พระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ตาม
สถานศึกษาสามารถดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้
เพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน
รวมทั้งให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยนำหลักสูตร
ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 มาใช้ประกอบ
การพิจารณาดำเนินการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาไปก่อน

ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการ
พัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา โดยให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตร
แม่บท ดังนี้

ในปีการศึกษา 2543-2544 สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตร
และจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากหลักการ จุดหมายและ
โครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533 ซึ่งมีจุดเน้นประการหนึ่ง คือ *การมุ่งตอบสนองตามความ
ต้องการของท้องถิ่น หลักสูตรดังกล่าว จึงเปิดโอกาสให้สถานศึกษา/
ท้องถิ่น สามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น
เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนในท้องถิ่น เรียนรู้สภาพสังคม
เศรษฐกิจ มีความรัก ความผูกพันและภูมิใจในท้องถิ่นของตน*

สำหรับในปีการศึกษา 2545 เป็นต้นไป สถานศึกษาสามารถ
ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา โดยพิจารณาจากหลักการ
จุดหมาย โครงสร้าง และมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทั้งนี้ ให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 วรรคสอง ที่กำหนดให้ **สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ**

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ในการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาตามแนวทางที่ปฏิบัติโดยทั่วไป สถานศึกษาจะต้องนำหลักสูตรระดับชาติ ซึ่งเป็นหลักสูตรแม่บท มาศึกษา วิเคราะห์ เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อยู่ตลอดเวลา หรืออย่างน้อย ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ เพื่อให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน รวมทั้ง ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นด้วย

ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 และ มาตรา 27 รวมทั้งให้มีความสอดคล้องกับหลักการ จุดหมาย และ โครงสร้างของหลักสูตร จึงได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น
2. การพัฒนาหลักสูตรตามความสนใจ ความสามารถและ ความถนัดของผู้เรียน

บทที่ 2

การพัฒนาหลักสูตร ตามความต้องการของท้องถิ่น

ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น
2. การวิเคราะห์หลักสูตร
3. การกำหนดแนวทางพัฒนาหลักสูตร
4. การกำหนดแนวการจัดการเรียนรู้
5. การจัดทำแผนการสอน

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น

ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น สถานศึกษา จำเป็นต้องมีการกำหนดเป้าหมาย หรือจุดประสงค์ของการพัฒนาว่า จะมุ่งพัฒนาไปในอนาคตอย่างไร จะทำอะไร หรือมีความจำเป็นอย่างไรที่จะต้องพัฒนา ทั้งนี้ เพราะว่าการพัฒนาที่มีเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ชัดเจน จะช่วยให้สถานศึกษา/ท้องถิ่น สามารถมองเห็นภาพของงานตลอดแนวได้

ดังนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น ซึ่งเป็นการวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ เพราะเป็นกระบวนการทำงานที่มีการวิเคราะห์หัตถลอดแนวโดยมีกระบวนการคิดที่รอบคอบหาทางเลือกที่หลากหลายและแนวทางที่มีประโยชน์สูงสุด และมีโอกาสสำเร็จมากที่สุด ซึ่งการที่จะตัดสินใจว่างานใดมีประโยชน์สูงสุด และมีโอกาสสำเร็จมากที่สุดนั้น **สถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยหรือใช้ข้อมูลที่เป็นระบบสารสนเทศ (Information System) มาใช้ประกอบการพิจารณา รวมทั้งความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย**

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น หรือการวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ ประกอบด้วย กิจกรรมสำคัญๆ ดังนี้

1.1 การศึกษาแนวโน้มของการพัฒนา เป็นการศึกษาสภาพของสังคมที่สถานศึกษา/ท้องถิ่นนั้น ตั้งอยู่ว่ามีแนวโน้มของการพัฒนาไปในทิศทางใด จากผลที่ได้จากการศึกษาแนวโน้มของการพัฒนา จะช่วยให้สถานศึกษา/ท้องถิ่น มองเห็นสู่ทาง/แนวทางของการที่จะลงมือพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่สอดคล้องกับแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ขณะเดียวกันผลจากการศึกษาดังกล่าว ก็จะช่วยให้สถานศึกษา/ท้องถิ่น ได้ทราบข้อจำกัดต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนหรือสังคม อันอาจเป็นอุปสรรคต่อการลงมือพัฒนา

ในการศึกษาแนวโน้มของการพัฒนา สถานศึกษา/ท้องถิ่นจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลหลายๆ แหล่ง เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์

ข้อมูลที่ควรนำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ เช่น

ด้านเศรษฐกิจ	ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ รายได้ แหล่ง เงินทุน การตลาด สถานประกอบ การ ฯลฯ
ด้านประชากร	ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการเพิ่ม/ลดจำนวน ประชากร แรงงาน ตลาดแรงงาน สุขภาพอนามัย ฯลฯ
ด้านการศึกษา	ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับ โรงเรียน นักเรียน ครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แหล่ง วิทยาการ ฯลฯ
ด้านสังคมวัฒนธรรม	ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับ ขนบธรรมเนียม ประเพณี การละเล่น ศาสนา ฯลฯ
ด้านสิ่งแวดล้อม	ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ สภาพแวดล้อม มลภาวะ ฯลฯ
ด้านการสื่อสาร/คมนาคม	ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสาธารณูปโภค ต่างๆ เช่น น้ำประปา ถนน ไฟฟ้า โทรศัพท์ ฯลฯ

ขั้นตอนของการศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มของการพัฒนา มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

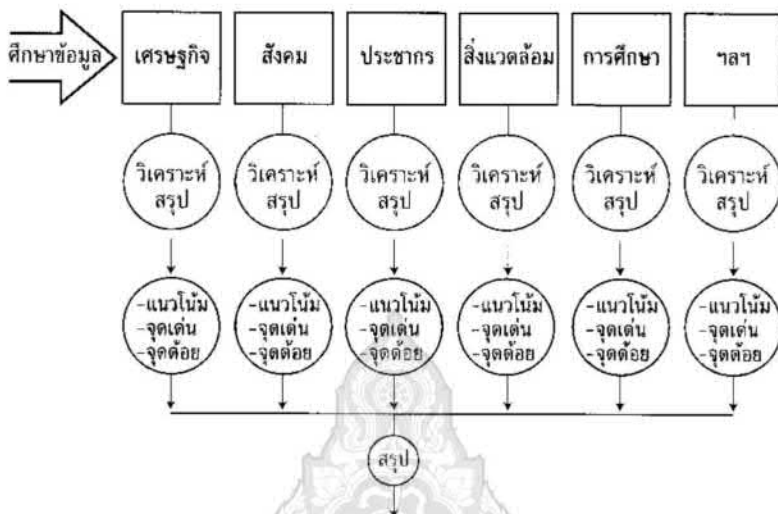
1. รวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น เช่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร การศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร ฯลฯ จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจได้แก่ ข้อมูลจากศูนย์สนเทศของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชา ห้องสมุด เป็นต้น

2. ศึกษาวิเคราะห์ และประมวลข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด ให้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วสรุปภาพรวมแนวโน้มของข้อมูลแต่ละด้านว่าเป็นอย่างไร ในแต่ละด้านนั้น มีสิ่งใดที่จัดว่าเป็นลักษณะเด่นและลักษณะด้อย

3. สรุปภาพแนวโน้มของการพัฒนาของสถานศึกษา/ท้องถิ่นว่าเป็นไปในทิศทางใด พร้อมทั้งระบุโอกาสและข้อจำกัดที่มีอยู่ของสถานศึกษา/ท้องถิ่น

จากขั้นตอนการดำเนินการศึกษาแนวโน้มของการพัฒนา อาจสรุปเขียนเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

แผนภูมิการวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนา

แนวโน้มการพัฒนา

.....

โอกาส

.....

ข้อจำกัด

.....

การสรุปแนวโน้มการพัฒนาได้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงได้มากที่สุด ต้องอาศัยการระดมสมองจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและใช้ข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบการพิจารณาให้มากที่สุด

1.2 การศึกษาความต้องการของท้องถิ่น เป็นการศึกษารวบรวมความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง พ่อค้า ข้าราชการ ประชาชน รวมทั้งบุคลากรในสถานศึกษา ว่ามีความต้องการจะให้ท้องถิ่นของตนเป็นอย่างไรในอนาคต ทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

วิธีการได้มาของข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่นนี้อาจใช้วิธีการทางตรง คือ การออกไปสอบถามจากบุคคลทุกสาขาอาชีพในท้องถิ่น หรือใช้วิธีการทางอ้อม โดยการรวบรวมข้อมูลที่เป็นความต้องการของท้องถิ่นจากการที่มีหน่วยงานหรือบุคคลอื่นทำไว้แล้วก็ได้ ผลจากการศึกษาหรือสำรวจความต้องการของท้องถิ่นนี้ จะนำมาใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการพิจารณากำหนดเป้าหมาย หรือทิศทางในการดำเนินงานพัฒนาของท้องถิ่น

ในการดำเนินงานศึกษาความต้องการของท้องถิ่นนี้ ควรกำหนดให้มีคณะทำงาน เพื่อทำหน้าที่ศึกษาหรือสำรวจความต้องการของท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาโดยตรง หรือโดยอ้อม เพราะจะช่วยทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ เป็นไปอย่างมีระบบมีประสิทธิภาพ และมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

**ขั้นตอนการดำเนินการศึกษาความต้องการของ
ท้องถิ่น** มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดองค์ประกอบด้านต่างๆ ที่จะศึกษาหรือสำรวจ เช่น ด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เป็นต้น
2. กำหนดกลุ่มเป้าหมายของประชากรที่จะใช้ในการศึกษาหรือสำรวจ เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน เป็นต้น
3. กำหนดวิธีการ และเครื่องมือที่จะใช้ในการศึกษาหรือสำรวจ เช่น
 - วิธีการศึกษา ได้แก่ วิธีการทางตรง วิธีการทางอ้อม
 - เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เช่น แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ เป็นต้น
4. สร้างเครื่องมือสำหรับการศึกษาหรือสำรวจ ตามที่กำหนดในข้อ 3
5. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาจใช้วิธีการออกไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง หรือนำส่งทางไปรษณีย์ ตามความเหมาะสม
6. วิเคราะห์ข้อมูล
7. สรุปข้อมูลความต้องการของท้องถิ่น โดยจัดเรียงลำดับตามความต้องการ/ความจำเป็น/ความสำคัญ

1.3 การศึกษาสิ่งที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา

สิ่งที่มีบทบาทหรือมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามที่มีการระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ปรัชญาการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล หลักสูตรนโยบายระดับ
กระทรวง/กรมต้นสังกัด ปรัชญาของโรงเรียน แผนพัฒนาจังหวัด
ระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น

นอกจากนี้ ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งสภาพแวดล้อม
ทางกายภาพของท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ ที่ตั้ง ความอุดมสมบูรณ์ หรือความ
ขาดแคลนทรัพยากร ฯลฯ เหล่านี้ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่มีความผลกระทบที่จะทำ
ให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนให้สนองหรือสอดคล้อง โดยกำหนด
เป็นมาตรการ แนวปฏิบัติ แผนปฏิบัติงาน ฯลฯ เพื่อถือปฏิบัติ

ในการดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนนี้ สถานศึกษาจะต้อง
ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่ถือว่ามียุทธศิลป์ หรือเป็นเงื่อนไขที่ทำให้สถาน
ศึกษาต้องจัดการศึกษา ให้เป็นไปหรือ สอดคล้องกับสิ่งเหล่านั้น

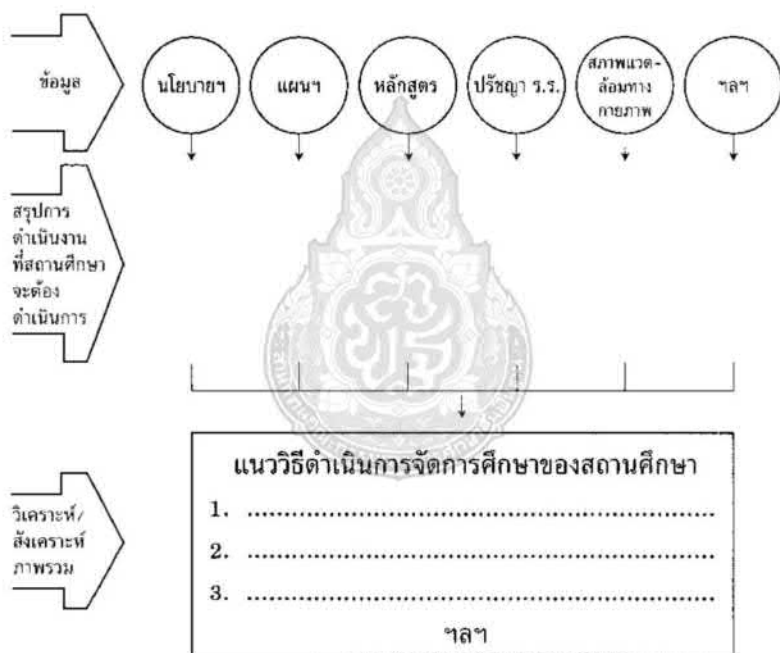
2. ศึกษาข้อมูลตามที่กำหนดในข้อ 1 อย่างละเอียดแล้ววิเคราะห์
สรุปผลการศึกษาแต่ละอย่างนั้น มีผลหรือเป็นเงื่อนไขที่ทำให้สถานศึกษา
ต้องปฏิบัติหรือดำเนินงานในเรื่องใดบ้าง โดยจัดเรียงลำดับความจำเป็น

3. สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสรุปในข้อ 2 ว่ามีเรื่องใดที่มี
ความสำคัญและมีความจำเป็นมากที่สุด ที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ
ภายในช่วงระยะเวลานั้น ๆ แล้วนำมาเขียนกำหนดเป็นแนววิธีการดำเนิน
การจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยอาจจัดเรียงตามลำดับความจำเป็น
และความสำคัญ

ผลที่ได้จากการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ 1-3 นี้ จะทำให้สถาน
ศึกษาทราบได้ว่าแนววิธีการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนิน
การ มีอะไรบ้าง

การศึกษาสิ่งที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษานี้ สามารถเขียนเป็นแผนภูมิการปฏิบัติได้ ดังนี้

แผนภูมิการศึกษาสิ่งที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา

1.4 การศึกษาศักยภาพของสถานศึกษา

การศึกษาศักยภาพของสถานศึกษา เป็นการศึกษาสภาพทั่วไปของสถานศึกษาว่ามีความพร้อมในเรื่องไหน มากน้อยเพียงใด รวมทั้งศึกษาว่าในการดำเนินงานทั้งด้านบริหารและวิชาการที่ผ่านมาสถานศึกษาได้ประสบผลสำเร็จหรือมีข้อเสียด้านใดบ้าง

ในการวางแผนเพื่อพัฒนาของท้องถิ่น จำเป็นต้องศึกษาถึงความพร้อมของสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะว่าความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่จะเป็นปัจจัยสำคัญส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ การพิจารณากำหนดแนวปฏิบัติในงานพัฒนาของสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงความพร้อมของสถานศึกษา

การศึกษาตามขั้นตอนนี้ จะทำให้ทราบถึงจุดเด่น และจุดด้อยที่มีอยู่ของสถานศึกษา ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ ซึ่งได้แก่ ความพร้อมด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นความพร้อมที่มีอยู่ภายในสถานศึกษาเอง หรือความพร้อมที่มีอยู่ภายนอกสถานศึกษา เช่น ความร่วมมือของชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงาน ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ถือว่าเป็นจุดเด่นของสถานศึกษา ในขณะที่เดียวกันปัจจัยที่มีผลทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จจะเป็นปัจจัยภายในหรือภายนอก ถือว่าเป็น จุดด้อยของสถานศึกษาด้วย

ผลการศึกษาศักยภาพ/ไม่พร้อม หรือจุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษานี้ ทำให้ทราบถึงสิ่งที่เรียกว่า “ศักยภาพ” ของสถานศึกษาหนึ่ง ความพร้อม/ไม่พร้อม ในด้านงบประมาณจะไม่นำมาใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพของสถานศึกษา

การศึกษาศักยภาพของสถานศึกษา มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ศึกษาสภาพของสถานศึกษาด้านต่างๆ เช่น บุคลากร การบริหาร วัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน/ท้องถิ่น เป็นต้น

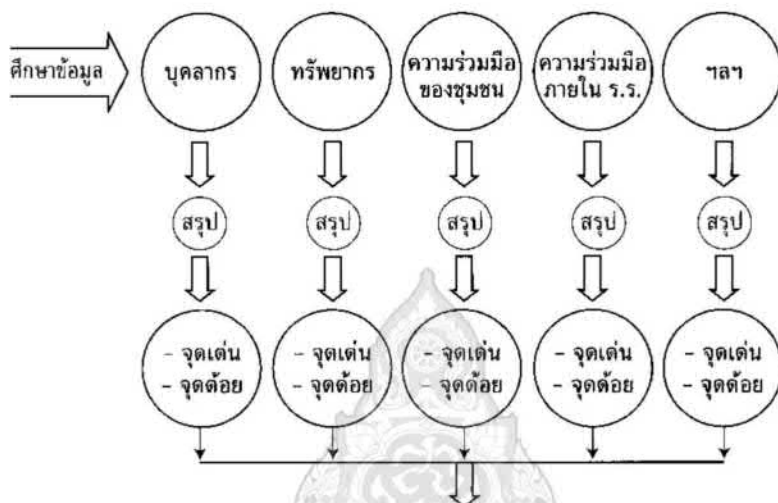
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านต่างๆ ของสถานศึกษาที่มีอยู่ว่าในแต่ละด้านมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด แล้วสรุปว่า มีอะไรที่ถือว่าเป็นจุดเด่นหรือจุดด้อย ของแต่ละด้านนั้น

3. วิเคราะห์สรุปภาพรวมจากจุดเด่น จุดด้อย ในแต่ละด้านออกมาเป็น ศักยภาพของสถานศึกษา โดยอาจจัดเรียงลำดับตามขีดความพร้อมที่เป็นอยู่

จากภาพรวมที่ได้ จะทำให้ทราบถึงศักยภาพของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องนำไปใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพิจารณาตัดสินใจเลือกแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ตามศักยภาพที่มีอยู่ อันจะมีผลช่วยทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีโอกาสสำเร็จสูง

การดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนนี้ อาจสรุปเขียนเป็นแผนผังการดำเนินงาน ได้ดังนี้

การวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน

สรุปศักยภาพของโรงเรียน

จุดเด่น : 1.

2.

3.

จุดด้อย : 1.

2.

3.

ฯลฯ

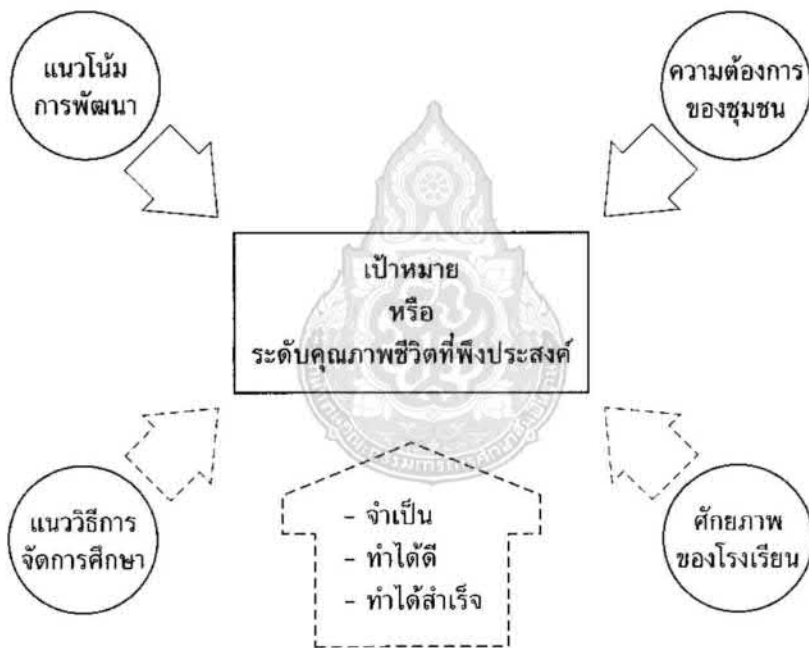
1.5 สร้างภาพของงานตลอดแนว ขั้นตอนนี้เป็นการนำเอาข้อมูล ซึ่งเป็นผลสรุปที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมทั้ง 4 ขั้นตอนมาวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายของการพัฒนา ถือว่าเป็นเป้าหมายสูงสุด อันได้แก่ ระดับของคุณภาพชีวิตที่พึงประสงค์ ซึ่งต้องการจะให้เป็นหรือให้เกิดขึ้นกับประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนนั้น ในอนาคต 3-5 ปี ข้างหน้า

เป้าหมายสูงสุดที่กำหนดนั้น จะต้องสอดคล้องกับเงื่อนไขที่เป็นอยู่และเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาจะพัฒนาไปถึง โดยมีโอกาสทำได้สำเร็จและเป็นไปได้มากที่สุด

เมื่อได้เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาแล้ว สถานศึกษาต้องวิเคราะห์ต่อไปว่า มีองค์ประกอบอะไรบ้างที่จะนำไปสู่เป้าหมายดังกล่าว รวมทั้งวิเคราะห์ด้วยว่าองค์ประกอบเหล่านั้น มีแนวปฏิบัติอะไรบ้างที่จะทำให้บรรลุองค์ประกอบนั้นๆ จากนั้นสถานศึกษาจะต้องพิจารณาตัดสินใจเลือกแนวปฏิบัติ หรือเลือกทางเลือกในการลงมือพัฒนาให้สอดคล้องเหมาะสมกับเงื่อนไขทั้งหมดที่มีอยู่ แล้วนำมากำหนดเป็นงานที่สถานศึกษาจะพัฒนาต่อไป

การพิจารณากำหนดเป้าหมายการพัฒนาของสถานศึกษา ควรใช้วิธีการระดมสมอง โดยนำข้อมูลสรุปแนวโน้มของการพัฒนาข้อมูล สรุปความต้องการของชุมชนเป็นหลักในการพิจารณา และนำเอาข้อมูลสรุปแนววิธีการจัดการศึกษา ข้อมูลด้านศักยภาพของสถานศึกษามาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาตัดสินใจ คือ ความจำเป็น ทำได้ดี และทำแล้วสำเร็จ

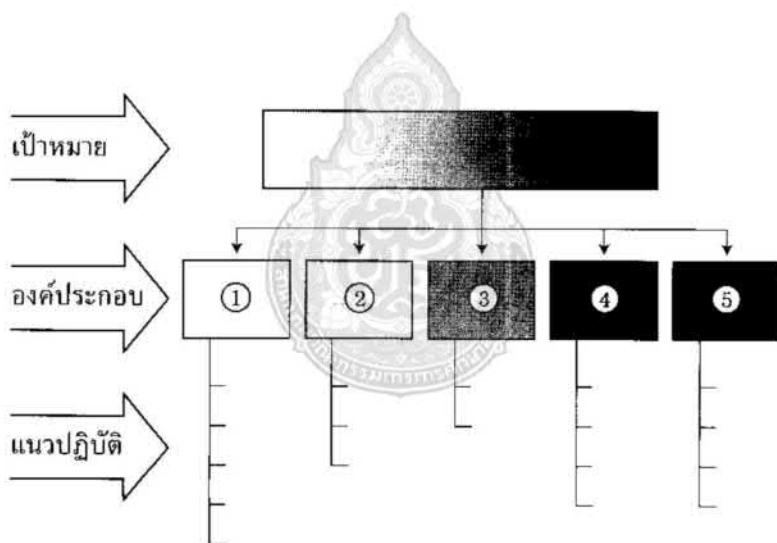
การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาของสถานศึกษา สามารถเขียน
เป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

การศึกษาวិเคราะห์งานอย่างเป็นระบบตามที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ถือว่าเป็นการวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ การวางแผนลักษณะนี้จะช่วยให้เรามองเห็นภาพของงานได้ตลอดแนว

การวิเคราะห์งานเพื่อให้เห็นภาพของงานตลอดแนว สามารถเขียนเป็นแผนภูมิ ดังนี้

การวิเคราะห์ภาพของงานตลอดแนว

จากแนวปฏิบัติที่สถานศึกษาตัดสินใจเลือกเพื่อนำมากำหนดเป็นงานที่จะลงมือพัฒนานั้น ในกรณีที่แนวปฏิบัติดังกล่าวเกี่ยวข้องกับหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาจะต้องศึกษาต่อไปอีกว่าได้มีการกำหนดเรื่องนั้นๆ ไว้ในหลักสูตรแต่ละระดับหรือไม่อย่างไร

เพื่อที่จะลงมือพัฒนาหลักสูตรในลักษณะต่างๆ ให้สอดคล้อง และถูกต้องตรงตามแนวปฏิบัติที่ได้ โดยการทำตารางวิเคราะห์ลักษณะของการพัฒนาหลักสูตร

ตารางการวิเคราะห์ลักษณะของการพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่น

ลำดับที่	แนวปฏิบัติ/กิจกรรม ที่จะดำเนินการ	ลักษณะของการพัฒนาหลักสูตร				
		1	2	3	4	5

หมายเหตุ ในช่องลักษณะของการพัฒนาหลักสูตร

- 1 หมายถึง การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2 หมายถึง การปรับรายละเอียดของเนื้อหา
- 3 หมายถึง การปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียน
- 4 หมายถึง การจัดทำสื่อการเรียนรู้ใหม่
- 5 หมายถึง การจัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาใหม่

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ตามตารางนี้ จะช่วยให้ท้องถิ่นทราบได้ว่า ควรพัฒนาหลักสูตรในลักษณะใดได้อย่างถูกต้องตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์หลักสูตร

ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เมื่อสถานศึกษาได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาที่ได้จากการวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ ตามขั้นตอนที่ 1 แล้ว สถานศึกษาจำเป็นต้องศึกษาภาระงานสอน โดยการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับคำอธิบายหรือคำอธิบายรายวิชา เพื่อจะทำให้ทราบว่าในแต่ละเนื้อหา/รายวิชา ควรมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นได้อย่างไรบ้าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 : ระดับประถมศึกษา

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ป.3-4

หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา

คำอธิบาย

หน่วยย่อยที่ 1 จังหวัดของเรา

สังเกต ศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดที่ตนอาศัยอยู่ จัดทำแผนผังและรายงานอภิปราย วิเคราะห์ ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวของตน บุคคลในชุมชนและในจังหวัด การอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกันคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในจังหวัด ทรัพยากร บริการของรัฐ มรดกทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่มีต่อคนในจังหวัด

เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจังหวัดของตน มีทักษะในการสังเกต ศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ และคุณค่าของสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวที่มีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม มีความชื่นชอบ ภูมิใจ และปฏิบัติตนได้สอดคล้องเหมาะสม

ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรดังกล่าวนี้ จะช่วยให้ผู้สอนมองเห็นภาพงานสอนของเนื้อหา หรือรายวิชาดังกล่าวได้ชัดเจนขึ้นว่า จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใด มีขอบข่ายเนื้อหาที่จะต้องเรียนรู้ หรือฝึกทักษะอะไรบ้าง รวมทั้งต้องการให้ผู้เรียนมี หรือเกิดพฤติกรรมในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และการจัดการอะไรบ้าง

จากตัวอย่างที่ 1 จะเห็นว่าคำอธิบายเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ป.3-4 สามารถจะวิเคราะห์กิจกรรม ขอบข่ายเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ออกมาได้ ดังนี้

กิจกรรม	ขอบข่ายเนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้
- สังเกต - ศึกษา - รวบรวมข้อมูล - จัดทำแผนผัง - จัดทำรายงาน	- สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดที่ตนอาศัยอยู่ - ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวของตน บุคคลในชุมชนและจังหวัด	เพื่อให้ผู้เรียน - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจังหวัดของตนในเรื่องต่างๆ ที่กำหนดไว้ในเนื้อหา

กิจกรรม	ขอบข่ายเนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้
- อภิปราย - วิเคราะห์	- การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน - คุณค่าของสิ่งที่มีในจังหวัด - ทรัพยากร - การจัดการบริการของรัฐในจังหวัด - มรดกทางวัฒนธรรม	- มีทักษะในการสังเกต รวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล - เห็นคุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณี ทรัพยากร การจัดการบริการที่มีในท้องถิ่น - มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น - ปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม

ตัวอย่างที่ 2 : ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ส071 ท้องถิ่นของเรา 1 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นและอาณาจักรโบราณที่เกี่ยวข้อง ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะพื้นบ้าน บุคคลสำคัญของท้องถิ่น และการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดความเข้าใจในอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ และสังคม

วัฒนธรรม ที่มีต่อการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจ รักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน ร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

จากการศึกษาคำอธิบายรายวิชา สอ71 ท้องถิ่นของเรา 1 ซึ่งเป็น รายวิชาบังคับเลือกในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เมื่อศึกษาวิเคราะห์สิ่งที่หลักสูตรกำหนดให้ ออกมาเป็น ภาระงานสอนแล้ว จะเป็นดังนี้

กิจกรรม	ข้อช่วยเนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้
- ศึกษา	- สภาพแวดล้อมทาง ภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น - ประวัติความเป็นมาของ ท้องถิ่นและอาณาจักร โบราณที่เกี่ยวข้อง - ขนบธรรมเนียมประเพณี - ศิลปะพื้นบ้าน - บุคคลสำคัญในท้องถิ่น - การดำเนินชีวิตของ คนในท้องถิ่น	เพื่อให้ผู้เรียน - มีความเข้าใจสภาพและ ประวัติความเป็นมาของ ท้องถิ่น - มีความเข้าใจถึงอิทธิพล ของสภาพแวดล้อมและ อิทธิพลของ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมที่มีต่อวิถีชีวิต ของคนในท้องถิ่น - มีความรัก ผูกพันและ ภาคภูมิใจในท้องถิ่น - ร่วมมืออนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติของท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดแนวทางการพัฒนา หลักสูตร

เนื่องจากการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของ
ท้องถิ่น สถานศึกษาสามารถดำเนินการในลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม

การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ สถานศึกษาสามารถปรับกิจกรรม
การเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพและ
ความต้องการของท้องถิ่น โดยไม่ทำให้จุดประสงค์การเรียนรู้เปลี่ยนแปลง
ไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บท

2. ปรับรายละเอียดของเนื้อหา

การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยการ
ลดหรือเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหาจากหัวข้อหรือขอบข่ายที่ระบุไว้
ในหลักสูตรแม่บท ทั้งนี้ ต้องไม่ทำให้จุดประสงค์การเรียนรู้และหัวข้อ
หรือขอบข่ายเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บทเปลี่ยนแปลงไป

3. ปรับปรุงและ/หรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้ เหมาะสม

การพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่นลักษณะนี้ เป็นการปรับปรุง
เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่มีอยู่ให้เหมาะสม สอดคล้องกับ
จุดประสงค์ และเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนด

4. จัดทำสื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่

การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยการจัดทำสื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่ เช่น หนังสือเรียน คู่มือครู หนังสือเสริมประสบการณ์ แบบฝึกหัด หรือเอกสารประกอบการเรียนการสอนอื่นๆ เป็นต้น เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพท้องถิ่น ทั้งนี้สื่อการเรียนการสอนที่ท้องถิ่นจะพัฒนาขึ้นมาใหม่นี้ อาจจะใช้กับเนื้อหา/รายวิชาที่มีอยู่แล้ว หรือใช้กับเนื้อหา/รายวิชาที่เพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ก็ได้

5. จัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติม

การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยการจัดทำคำอธิบาย หรือทำรายวิชาเพิ่มเติม จากที่มีปรากฏในหลักสูตรแม่บท ทั้งนี้ คำอธิบาย หรือรายวิชาที่จัดทำเพิ่มเติมนี้ จะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพของท้องถิ่น

ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น ทั้ง 5 ลักษณะดังกล่าวนี้ สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในขั้นตอนที่ 1 และศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรในขั้นตอนที่ 2 จากนั้น สถานศึกษาจึงพิจารณากำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาว่า จะดำเนินการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะใด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลักษณะที่ 1 การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม

การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริมนั้น สถานศึกษาสามารถดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรแม่บทในส่วนที่เกี่ยวกับคำอธิบายหรือคำอธิบายรายวิชา ว่าคำอธิบายหรือคำอธิบายรายวิชาดังกล่าว มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีข้อบ่งชี้เนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หรือฝึกทักษะ รวมทั้งต้องการให้ผู้เรียนมี หรือเกิดพฤติกรรมในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และการจัดการในเรื่องใดบ้าง

จากการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร ในตัวอย่างที่ 1 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ป.3-4 จะพบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลักสูตรต้องการให้จัด ได้แก่

- การศึกษา
- การสังเกต
- การรวบรวมข้อมูล
- การจัดทำแผนผัง
- การจัดทำรายงาน
- การอภิปราย
- การวิเคราะห์

2. จากข้อมูลการวิเคราะห์หลักสูตร ในข้อ 1. สถานศึกษาต้องพิจารณาต่อไปว่า “กิจกรรม” ที่หลักสูตรกำหนดให้จัดนั้น จะจัดโดยวิธีใดที่จะทำให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เช่น

กิจกรรม “ศึกษา” สถานศึกษาสามารถจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ ได้หลายวิธี เช่น

- ค้นคว้าจากห้องสมุดของโรงเรียน
- ค้นคว้าจากแหล่งวิทยาการอื่นๆ
- เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นมาบรรยาย
- ออกไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น
- ออกไปสำรวจดูสภาพจริงในพื้นที่
- สังเกตสิ่งแวดล้อมรอบข้าง
- ออกไปทัศนศึกษา

ฯลฯ

จะเห็นว่ากิจกรรม “การศึกษา” นั้น สถานศึกษาสามารถจะจัดกิจกรรมที่เป็นการ “ศึกษา” ตามที่กำหนดได้ด้วยวิธีการต่างๆ หลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธี ก็จะมีขั้นตอนของการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป

สถานศึกษาจะตัดสินใจเลือก หรือปรับกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นลักษณะใดก็ตาม กิจกรรมที่จัดนั้น ต้องเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองให้มากที่สุด ต้องจัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา ที่ได้จากการวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ของสถานศึกษา และที่สำคัญจะต้องไม่ทำให้จุดประสงค์การเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไป

ลักษณะที่ 2 การปรับเนื้อหา

การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น โดยการปรับรายละเอียดของเนื้อหา นั้น มีวิธีการเช่นเดียวกับการพัฒนาหลักสูตรโดยการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรมเสริม ดังนี้

สถานศึกษาสามารถพิจารณาปรับรายละเอียดของเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นได้ โดยการนำเอาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของตนมาให้ผู้เรียนได้ศึกษาหรือฝึกทักษะ เนื่องจากคำอธิบายหรือคำอธิบายรายวิชาของกลุ่มประสบการณ์หรือรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 จะระบุเนื้อหาที่ให้เรียนไว้อย่างกว้างๆ โดยกำหนดเป็นขอบข่าย หรือหัวข้อต่างๆ ไว้ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ได้ด้วยการเพิ่ม หรือปรับได้ตามความเหมาะสม

การพัฒนาหลักสูตรลักษณะดังกล่าวนี้ สถานศึกษาสามารถจะกระทำได้กับทุกกลุ่มประสบการณ์หรือทุกรายวิชา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในคำอธิบายหรือคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรแม่บท

2. กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาที่จะเพิ่มหรือปรับ สำหรับนำมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ หรือฝึกทักษะ โดยให้เป็นไปตามผลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์

3. นำรายละเอียดที่ได้ตามข้อ 2 ไปปรับเข้ากับโครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหาของกลุ่มประสบการณ์/รายวิชาที่สอน แล้วนำไปจัดทำ เป็นแผนการสอนต่อไป

4. พิจารณาปรับแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน สื่อการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ปรับนั้น

ในการดำเนินการปรับหรือเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ทันที ถ้าผลการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร พบว่า เป้าหมายของการพัฒนานั้น มีปรากฏอยู่ในจุดประสงค์การเรียนรู้ของกลุ่มประสบการณ์/รายวิชาแล้ว สถานศึกษาสามารถจะปรับรายละเอียดของเนื้อหาให้สอดคล้องและเป็นไปตามแนวปฏิบัติที่เลือกนั้น

การพัฒนาหลักสูตรด้วยการปรับรายละเอียดของเนื้อหา เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากที่สถานศึกษาได้ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา/คำอธิบายรายวิชาในการพัฒนาหลักสูตรลักษณะที่ 1 กล่าวคือ การพัฒนาหลักสูตรด้วยการปรับรายละเอียดเนื้อหา สถานศึกษาต้องนำเอา ผลการวิเคราะห์ในส่วนที่เป็นเนื้อหาวิเคราะห์ต่อไปว่า จากหัวข้อหรือขอบข่ายเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดไว้ในแต่ละหัวข้อนั้น ควรมีการเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาอะไรอีกบ้าง ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของตน ทั้งนี้ โดยพิจารณาตามความเหมาะสม สอดคล้องกับ สภาพความต้องการของท้องถิ่น และคาบเวลาที่มีอยู่

จากตัวอย่างการวิเคราะห์เนื้อหา/คำอธิบายรายวิชาในตัวอย่างที่ 1 : ระดับประถมศึกษา พบว่า หัวข้อ/ขอบข่ายเนื้อหาที่หลักสูตร กำหนด ประกอบด้วย

- สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของจังหวัด
- ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวของบุคคลในชุมชนและจังหวัด
- การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
- คุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในจังหวัด
 - ทรัพยากรธรรมชาติ
 - การจัดบริการของรัฐ
 - มรดกทางวัฒนธรรม

ฯลฯ

หัวข้อ/ขอบข่ายเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดไว้ตามคำอธิบายนี้ ประกอบด้วย 4 หัวข้อใหญ่ สถานศึกษาต้องพิจารณาต่อไปว่า หัวข้อ/ขอบข่ายแต่ละหัวข้อนั้น ควรประกอบด้วยเนื้อหาหัวข้อย่อยเรื่องใด ซึ่งสามารถจะวิเคราะห์และพิจารณารายละเอียดเพิ่มเติมได้อีก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อที่กำหนด ในหลักสูตรแม่บท	รายละเอียดเนื้อหา ที่เพิ่มเติม
1. สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ ของจังหวัด	1.1 ที่ตั้ง/แผนที่แสดงที่ตั้ง 1.2 อาณาเขตติดต่อ 1.3 ประวัติเมือง/ชนชาติ 1.4 ลักษณะภูมิประเทศ

หัวข้อที่กำหนด ในหลักสูตรแม่บท	รายละเอียดเนื้อหา ที่เพิ่มเติม
2. ความสัมพันธ์ระหว่าง ครอบครัวของตน บุคคล ในชุมชน และในจังหวัด	1.5 ลักษณะภูมิอากาศ 1.6 สภาพแวดล้อม ฯลฯ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ระดับ - ครอบครัว - หมู่บ้าน - ตำบล - อำเภอ - จังหวัด 2.2 บทบาทและหน้าที่ของ สมาชิกระดับ - ครอบครัว - หมู่บ้าน - ตำบล - อำเภอ - จังหวัด

หัวข้อที่กำหนด ในหลักสูตรแม่บท	รายละเอียดเนื้อหา ที่เพิ่มเติม
3. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน 4. คุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในจังหวัด 4.1 ทรัพยากรธรรมชาติ	3.1 ผู้ให้บริการในชุมชน 3.2 ความร่วมมือในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ฯลฯ 4.1.1 ทรัพยากรธรรมชาติ - แหล่งน้ำ แม่น้ำ - ลำคลอง คู ฯลฯ - ภูเขา ป่าไม้ - แร่ธาตุ หิน ดิน ทราย ฯลฯ 4.1.2 ทรัพยากรมนุษย์ - บุคคลสำคัญ (อดีต-ปัจจุบัน) - ปราชญ์ท้องถิ่น ฯลฯ 4.1.3 โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่ท่องเที่ยว

หัวข้อที่กำหนด ในหลักสูตรแม่บท	รายละเอียดเนื้อหา ที่เพิ่มเติม
4.2 การจัดบริการของรัฐ	4.2.1 การบริการด้านคมนาคม ขนส่ง 4.2.2 การบริการด้านการติดต่อ สื่อสาร 4.2.3 การบริการด้านสาธารณสุข 4.2.4 การบริการด้านการศึกษา ฯลฯ
4.3 มรดกทางวัฒนธรรม	4.3.1 ประเพณี 4.3.2 คตินิยม 4.3.3 การละเล่น 4.3.4 ศิลปะพื้นบ้าน ฯลฯ

จากรายละเอียดที่เป็นหัวข้อย่อยของแต่ละเนื้อหาที่กำหนดไว้ในคำอธิบาย/คำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรแม่บท ซึ่งสถานศึกษาได้พิจารณาเพิ่มเติมนี้ จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของตนทั้งสิ้น เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในท้องถิ่นของตนมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาหลักสูตรโดยการปรับรายละเอียดเนื้อหา นี้ สถานศึกษาสามารถพิจารณากำหนดรายละเอียดเนื้อหาเพิ่มเติมให้สอดคล้อง

กับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ โดยไม่ทำให้จุดประสงค์การเรียนรู้เปลี่ยนไป และต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของเวลาและผู้เรียนด้วย

การพัฒนาหลักสูตรในลักษณะนี้ สถานศึกษาสามารถจะดำเนินการได้เอง โดยนำรายละเอียดต่างๆ ที่ได้พัฒนานี้ ไปใช้ในการดำเนินการจัดทำแผนการสอนต่อไป

ลักษณะที่ 3 การปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น ด้วยการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีความต่อเนื่องมาจากการที่สถานศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามลักษณะที่ 1 และ 2 มาแล้ว กล่าวคือ เมื่อสถานศึกษาปรับกิจกรรมการเรียนการสอน และปรับรายละเอียดเนื้อหา เพื่อให้มีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นแล้ว สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่โดยทั่วไปก็อาจจะไม่สอดคล้องกับกิจกรรม/เนื้อหาที่ได้พัฒนาไป จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงและเลือกใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกัน

การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น โดยการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตร โดยศึกษาวิเคราะห์จุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชาและคาบเวลาที่หลักสูตรกำหนดว่า รายวิชานั้นมีลักษณะสำคัญอย่างไร มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ การปฏิบัติ เจตคติและ

ค่านิยมอย่างไร มีขอบข่าย เนื้อหาและมีคาบเวลาเรียนเท่าไร เพื่อจะได้กำหนดสื่อการเรียนการสอนที่จะใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. สืบหาสื่อ เอกสารหรือหนังสือ เป็นการสำรวจรวบรวมสื่อ เอกสาร หรือหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับจุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชาจากแหล่งต่างๆ เช่น ห้องสมุด ผู้ทรงคุณวุฒิ ร้านจำหน่ายหนังสือ เป็นต้น เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร

3. วิเคราะห์สื่อ เอกสารหรือหนังสือ เป็นการวิเคราะห์สื่อ เอกสารหรือหนังสือที่สำรวจได้ตามข้อ 2 เพื่อพิจารณาว่า จะสามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้หรือไม่เพียงใด โดยใช้หลักเกณฑ์ต่อไปนี้

3.1 การสนองจุดประสงค์ของหลักสูตร

- มีเนื้อหาตามที่ปรากฏในคำอธิบาย/คำอธิบายรายวิชา
- ส่งเสริมการพัฒนาทักษะ
- ส่งเสริมการพัฒนาเจตคติและค่านิยม
- ส่งเสริมการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

3.2 ความเหมาะสมของเนื้อหา

- ถูกต้องตามหลักวิชา
- ไม่ล้าสมัย
- เหมาะสมกับเวลาเรียน
- ยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น

3.3 ความเหมาะสมในการเสนอเนื้อหา

- เรียงลำดับเนื้อหาดีไม่สับสน

- อธิบายความชัดเจน เข้าใจง่าย
- ใช้ตัวอย่างประกอบเพื่อช่วยความเข้าใจได้ดี
- ใช้ภาพประกอบ ตาราง แผนภูมิ ฯลฯ เพื่อช่วยความเข้าใจอย่างเหมาะสม

3.4 การใช้ภาษา

- ถูกต้องเหมาะสมตามหลักภาษา
- กะทัดรัด ไม่เยิ่นเย้อ หรือวกวน
- ใช้ศัพท์และประโยคไม่ซับซ้อน เหมาะกับระดับชั้น

3.5 กิจกรรมเสนอแนะ

- มีคำถามหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด วิเคราะห์วิจารณ์
- มีกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ
- มีกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ในการพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่นลักษณะนี้ ผลที่ได้จะเป็นการจัดหา รวบรวมสื่อต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งการสำรวจแหล่งสื่อต่างๆ สำหรับนำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน **เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม** ซึ่งสถานศึกษาจะต้องระบุนายละเอียดการใช้ และรายชื่อสื่อต่างๆ ไว้ในแผนการสอนที่จะจัดทำต่อไป

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนตามเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้ว **จำเป็นต้องให้ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายรับทราบ และให้ความเห็นชอบก่อนนำเอาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่ระบุไว้ในแผนการสอน**

ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น โดยการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น นอกจากนั้น ยังต้องให้มีความสอดคล้องกับแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 รวมทั้งให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 66 ที่กำหนดให้ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ลักษณะที่ 4 การจัดทำสื่อการเรียนขึ้นใหม่

ในกรณีที่ผลของการศึกษาวิเคราะห์ของสถานศึกษา พบว่า ในแนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนาขึ้นใหม่ มีความจำเป็นต้องพัฒนาสื่อการเรียนต่าง ๆ ขึ้นใหม่ สถานศึกษาสามารถจะดำเนินการได้ และเพื่อให้สื่อการเรียนที่จะพัฒนาขึ้นมาใหม่นี้มีคุณภาพ ในการดำเนินการดังกล่าว ควรจัดทำในรูปของคณะทำงาน

การดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่ มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ

- วิเคราะห์จุดประสงค์ของหลักสูตร
- วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาสาระ
- พิจารณาเวลาเรียน

- วิเคราะห์ความรู้ความสามารถของผู้เรียน
ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าวนี้ จะใช้เป็นข้อมูล
พื้นฐานในการดำเนินการขั้นตอนต่อไป

2. ช้่นวางแผน

- กำหนดจุดประสงค์ของสื่อการเรียน
- กำหนดขอบเขต/หัวข้อเนื้อหาสาระของสื่อการเรียน
- จัดทำโครงร่าง (Outline) ของสื่อการเรียน
- เตรียมการเกี่ยวกับข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่จะต้องใช้ในการ
ยกร่างต้นแบบสื่อการเรียน

3. ช้่นยกร่างต้นแบบสื่อการเรียน

- ลงมือเขียนต้นแบบสื่อการเรียน ครั้งที่ 1
- ตรวจสอบต้นแบบสื่อการเรียน ครั้งที่ 1 และปรับปรุง
- ตรวจสอบต้นแบบสื่อการเรียน ครั้งที่ 2 และปรับปรุง

4. ช้่นทดลองใช้ต้นแบบสื่อการเรียน

- ทดลองใช้ต้นแบบสื่อการเรียนกับตัวแทนผู้เรียนหลายๆ คน
แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุง
- ทดลองใช้ต้นแบบสื่อการเรียนกับตัวแทนผู้เรียนตามสภาพ
การเรียนการสอน แล้วนำข้อมูลมาปรับปรุง

5. จัดทำต้นแบบสื่อการเรียนให้สมบูรณ์

ดังนั้น เพื่อให้สื่อการเรียนที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้นมาใหม่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้อย่างแท้จริงแล้ว ในการดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนใหม่ ควรใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ ประกอบการพิจารณาจัดทำ คือ

1. สอดคล้องกับจุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา
2. ถูกต้องตามหลักวิชาและมีเนื้อหาเป็นปัจจุบัน
3. เสนอเนื้อหาเป็นไปตามลำดับขั้นของการเรียนรู้
4. เนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน
5. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
6. เนื้อหาไม่ลบหลู่สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ไม่ขัดต่อหลักศีลธรรมอันดีและความมั่นคงของชาติ
7. เนื้อหาสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น
8. ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน สละสลวย เป็นแบบอย่างได้
9. ภาพประกอบ แผนภูมิ แผนที่ ฯลฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา
10. กิจกรรม (ถ้ามี) มีความเหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ วิจารณ์ ฝึกปฏิบัติ และส่งเสริมให้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สื่อการเรียนที่สถานศึกษาได้พัฒนาขึ้นมาใหม่ โดยเฉพาะที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ จะต้องไม่มีเนื้อหาซ้ำซ้อนกับสื่อการเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้สำหรับเนื้อหา หรือรายวิชานั้น ไปแล้ว และสื่อการ

เรียนที่ได้พัฒนาขึ้นมาใหม่นี้ จะสามารถนำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนได้ ก็ต่อเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ความเห็นชอบแล้ว

ในกรณีที่สถานศึกษาพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ขึ้นมาใหม่และมีความประสงค์จะให้กระทรวงศึกษาธิการประกาศ กำหนดให้เป็นหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ สำหรับกลุ่มประสบการณ์/ รายวิชาต่างๆ จะต้องเป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

ลักษณะที่ ๕ การจัดทำคำอธิบาย/รายวิชาเพิ่มเติม ชั้นใหม่

การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ เป็นการจัดทำคำอธิบาย หรือ รายวิชาชั้นใหม่ หลังจาก que ที่ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแล้ว พบว่า สิ่ง que ควร จะมีการพัฒนานั้น ไม่มีปรากฏอยู่ในหลักสูตรของกลุ่มประสบการณ์ หรือรายวิชา/กลุ่มวิชาใดในหลักสูตรแม่บท

การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น โดยการ จัดทำคำอธิบาย/รายวิชา ชั้นใหม่นี้ สถานศึกษาควรดำเนินการในรูป ของคณะทำงาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการจัดทำ ดังนี้

1. ศึกษาจุดหมายของหลักสูตร จุดประสงค์และโครงสร้าง เนื้อหาของกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชา/รายวิชาต่างๆ จากหลักสูตร แม่บท เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาจัดทำและเพื่อ ป้องกันไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนกับเนื้อหาที่มีอยู่

2. นำผลการศึกษา ผลการวิเคราะห์สภาพที่ควรจะเป็นของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ที่ได้จากการวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ มาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหา

3. กำหนดจุดประสงค์ของวิชา/รายวิชา ที่จะดำเนินการจัดทำขึ้นใหม่ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์จากปัญหา/ความต้องการของท้องถิ่น สำหรับกำหนดสภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน โดยระบุปัญหา/ความต้องการของท้องถิ่นซึ่งได้แก่ สิ่งที่ต้องการให้รู้ พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิด และเงื่อนไขต่าง ๆ (ถ้ามี)

3.2 เขียนจุดประสงค์ให้ครอบคลุมกับสภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนให้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ เจตคติ และกระบวนการ รวมทั้งให้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของกลุ่มวิชา/กลุ่มประสบการณ์ด้วย ซึ่งลักษณะของจุดประสงค์ที่ดีต้องบอกสภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบรายวิชานั้น ไม่ใช่การดำเนินงานหรือกิจกรรม

4. กำหนดเนื้อหา โดยการวิเคราะห์จากจุดประสงค์ ซึ่งระบุคำหลักของจุดประสงค์รายวิชานั้น ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่เป็นความรู้ สิ่งที่จะให้เรียนรู้/ศึกษา และส่วนที่เป็นทักษะ (สิ่งที่ต้องการฝึก) เนื้อหาที่กำหนดนี้ จะต้อง

4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา

4.2 ประกอบด้วยส่วนที่เป็นความรู้และทักษะ

4.3 เหมาะสมกับวัยและพื้นความรู้ของผู้เรียน

4.4 เหมาะสมกับเวลา

4.5 ไม่ขัดต่อความมั่นคงของชาติ ระบบการปกครองตามหลักประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี

5. กำหนดคาบเวลาเรียนสำหรับคำอธิบาย หรือรายวิชาที่จัดทำขึ้นมาใหม่ ซึ่งในการกำหนดคาบเวลา จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไข ดังนี้ คือ ระดับประถมศึกษา จำนวนคาบเวลาที่กำหนดนั้น จะต้องไม่ทำให้คาบเวลาเรียนที่กำหนดสำหรับกลุ่มประสบการณ์/หน่วยย่อยที่มีอยู่เปลี่ยนไป

ระดับมัธยมศึกษา ถ้ารายวิชาที่จัดทำขึ้นใหม่ เป็นรายวิชาบังคับเลือก คาบเวลาที่กำหนด จะต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร แต่ถ้าเป็นรายวิชาเลือกเสรี สามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาที่กำหนดให้เรียน แต่ควรให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของกลุ่มวิชาที่มีอยู่เดิมด้วย และในกรณีที่มีเนื้อหามาก อาจจัดทำเป็นหลายวิชาได้

6. เขียนคำอธิบาย/คำอธิบายรายวิชา ให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บท โดยระบุแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา ตามแบบฟอร์มที่กำหนด

7. จัดทำเอกสารชี้แจงรายละเอียดประกอบการจัดทำวิชาหรือรายวิชาที่จัดทำขึ้นใหม่ตามแบบฟอร์มที่กำหนด โดยให้มีรายละเอียดเนื้อหาประกอบด้วย

7.1 เหตุผลความจำเป็น

7.2 จุดประสงค์ (ของกลุ่มประสบการณ์/วิชา/กลุ่มวิชา)

7.3 ขอบข่ายเนื้อหา

7.4 แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

7.5 สื่อการเรียนการสอนที่สามารถจะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

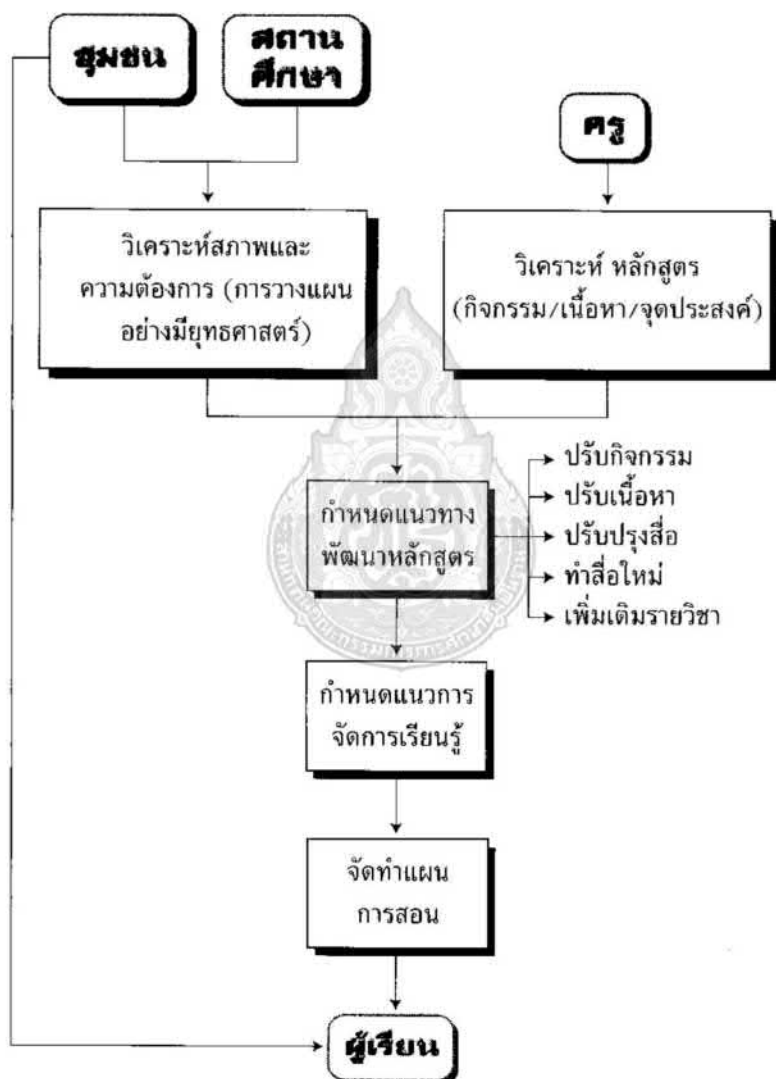
7.6 แนวการวัดผลประเมินผล

ฯลฯ

8. ในการเสนอขออนุมัติ ให้สถานศึกษาส่งเอกสารในข้อ 6 และ 7 ให้แก่หน่วยงานที่ทำหน้าที่พิจารณาอนุมัติ เมื่อได้รับการอนุมัติ และกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้คำอธิบาย/คำอธิบายรายวิชา ดังกล่าวแล้ว จึงนำเอาคำอธิบาย/คำอธิบายรายวิชาดังกล่าว มาจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้

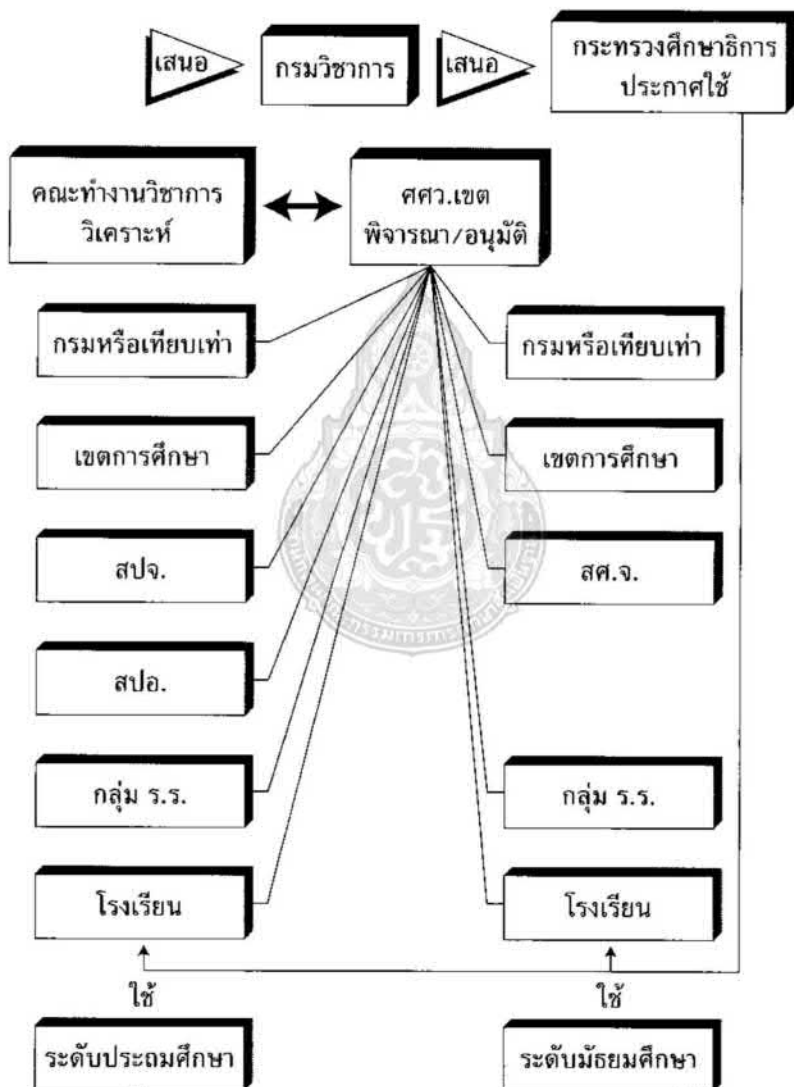
สถานศึกษาจะต้องไม่ลืมว่า เนื้อหารายวิชาที่จัดทำขึ้นมาใหม่ จะต้องไม่เป็นเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนกับเนื้อหาที่มีอยู่แล้วในหลักสูตรแม่บท ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาในกลุ่มประสบการณ์/รายวิชา/กลุ่มวิชาเดียวกันหรือต่างกลุ่มกันก็ตาม ดังนั้น สถานศึกษาต้องตรวจสอบรายละเอียดของเนื้อหาก่อนลงมือพัฒนา

แผนภูมิขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ระดับสถานศึกษา

ตัวอย่างขั้นตอนการเสนอขออนุมัติ

(ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค)

บทที่ 3

การพัฒนาลัทธิสูตรตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน

ความสำคัญของการพัฒนาลัทธิสูตรตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน

เนื่องจากหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

ระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง และรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจความสนใจ ความสามารถและความถนัดของตนเอง รวมทั้งมุ่งให้ผู้เรียนแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมกับตนในการทำประโยชน์ให้สังคม

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือทำประโยชน์ให้กับสังคมตามความสามารถของตน

นอกจากนั้น โครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ได้กำหนดให้ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาบังคับส่วนหนึ่ง และวิชาเลือกอีกส่วนหนึ่ง ดังนั้น ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนวิชาบังคับเหมือนกันและจะเรียนแตกต่างกันในส่วนที่เป็น

วิชาเลือก ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนอาจจะเลือกเรียนไม่เหมือนกัน เพราะมีความสนใจ ความสามารถและความถนัดต่างกัน

นอกจากนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า **ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ**

ดังนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดรายวิชาที่จะให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนไว้เป็นแบบ หรือเป็นชุด หรือเป็นโปรแกรม ที่แสดงให้เห็นลำดับรายวิชาที่จะเรียนตั้งแต่เริ่มเรียนจนจบหลักสูตร ซึ่งจากแบบ หรือโปรแกรม หรือชุดที่จัดไว้ จะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นแนวทางในการที่จะศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพหลังจากเรียนจบตามชุดหรือชุดรายวิชานั้นๆ และรายวิชาที่จัดไว้เป็นแบบ หรือเป็นชุดรายวิชาที่กำหนด เราเรียกว่า **“แผนการเรียน”**

แผนการเรียน หมายถึง กำหนดรายวิชาให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างมีเป้าหมายตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า แผนการเรียน หมายถึง กำหนดรายวิชาเลือกที่จะเรียนอย่างมีเป้าหมาย เพราะวิชาเลือก เป็นกลุ่มวิชาที่บอกแนวทางว่าผู้เรียนมุ่งศึกษาในสาขาวิชาใด หรือออกไปประกอบอาชีพใด

การจัดแผนการเรียน คือ การที่สถานศึกษาดำเนินการจัดรายวิชาต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดของตนเองได้ โดยมีครูร่วมกับผู้ปกครองให้คำปรึกษา

ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน

สถานศึกษาสามารถดำเนินการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้มีความสอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ประชากร ศักยภาพของสถานศึกษา เป็นต้น

2. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับจุดประสงค์ คำอธิบาย คำอธิบายรายวิชา เพื่อจะทำให้ทราบว่าในแต่ละเนื้อหา/รายวิชาควรมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียนได้อย่างไรบ้าง

3. ศึกษาสำรวจความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน โดยอาจจะใช้แบบสำรวจต่างๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากหลักฐานแสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น สมุดประจำตัวผู้เรียน ใบประกาศนียบัตรต่างๆ แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสำรวจนี้ จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถวางแผนเพื่อจัดทำแผนการเรียนที่สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน

4. การจัดทำแผนการเรียนตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน โดยกำหนดกิจกรรม หรือรายวิชาที่สถานศึกษาสามารถเปิดสอนได้ในแต่ละภาคเรียน/แต่ละปีการศึกษา

ในการนำเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน ในบทที่ 3 นี้ จะนำเสนอในส่วน ที่เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการ ขั้นตอนที่ 3 และ 4 เท่านั้น ส่วนขั้นตอนที่ 1 และ 2 เป็นขั้นตอนการดำเนินการที่เหมือนกับการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งได้กล่าวไว้แล้ว ในบทที่ 2

การสำรวจความสนใจ ความสามารถและความถนัดของ ผู้เรียน

การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน นอกจาก ขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล พื้นฐานที่จำเป็น และศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแล้ว สถานศึกษาจำเป็นต้องศึกษาสำรวจความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อจัดทำแผนการเรียนที่สอดคล้อง กับความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน

ในการศึกษาสำรวจความสนใจ ความสามารถและความถนัด ของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้โดยอาจจะใช้แบบสำรวจ ต่างๆ เช่น แบบสำรวจความสนใจ ความสามารถ ความถนัด เป็นต้น (ศึกษารายละเอียดในภาคผนวก) นอกจากนั้น สถานศึกษาสามารถ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนด้านอื่นๆ ได้จากหลักฐานแสดงผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนได้ เช่น สมุดประจำตัวผู้เรียน ใบประกาศนียบัตรต่างๆ เป็นต้น

การจัดทำแผนการเรียนรู้ตามความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน

เนื่องจากแผนการเรียนรู้ เป็นการกำหนดรายวิชาให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยรายวิชาบังคับเลือก และวิชาเลือกเสรี ซึ่งเป็นการกำหนดอย่างมีเป้าหมาย โดยมีคณะกรรมการของโรงเรียนและผู้เรียนได้พิจารณาร่วมกันตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้น ในการจัดทำแผนการเรียนรู้ สถานศึกษาจะต้องศึกษาโครงสร้างหลักสูตร หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร และรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร ให้มีความเข้าใจโดยละเอียด เพื่อจะได้จัดทำแผนการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร

ในการจัดทำแผนการเรียนรู้ตามความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. การสำรวจความต้องการของท้องถิ่นในด้านการศึกษาและอาชีพ เพื่อต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษาและอาชีพ เพื่อเป็นข้อมูลให้กับคณะกรรมการบริหารของโรงเรียนได้นำไปใช้ในการพิจารณากำหนดเปิดวิชาเรียน หรือแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน

สำหรับขั้นตอนนี้ สถานศึกษาอาจใช้ข้อมูลเดียวกับการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นก็ได้ หรืออาจจะศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับด้านการศึกษาและอาชีพให้มากขึ้นก็ได้

2. ประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและกำหนดแผนการเรียน ในการดำเนินการขั้นตอนนี้ สถานศึกษาจำเป็นต้องนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน รวมทั้งความพร้อมของสถานศึกษาในด้านต่างๆ มาใช้ประกอบในการพิจารณากำหนดรายวิชาและจัดแผนการเรียน วางแผนจัดทำคู่มือนักเรียน

3. ประชาสัมพันธ์หลักสูตรก่อนรับสมัครผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป เข้าใจและมองเห็นคุณค่าหรือความสำคัญของหลักสูตร

4. แนวทางการเลือกแผนการเรียน โดยจัดให้มีการชี้แจงวิชาเรียนและแผนการเรียนที่เปิดสอนให้แก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกแผนการเรียนได้เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและความถนัดของตนเอง

5. จัดให้มีบริการทดสอบมาตรฐาน เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับสติปัญญา ความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน อันจะเป็นประโยชน์ในการจัดแผนการเรียนได้ตรงกับความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

6. การลงทะเบียนเลือกแผนการเรียน เพื่อประโยชน์ในการจัดกลุ่มผู้เรียน จัดครูประจำวิชา อาจารย์ที่ปรึกษา และการจัดห้องเรียนเพื่อการเรียนการสอนต่อไป

7. ติดตามผลการเลือกแผนการเรียน เพื่อติดตามผลดูว่าผู้เรียนได้เลือกวิชาเรียนหรือแผนการเรียนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและความถนัดของผู้เรียน หรือไม่เพียงไร

บรรณานุกรม

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวาน
กราฟฟิค จำกัด, 2542.

..... แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 กรุงเทพฯ : สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้
สกศ., 2542.

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, สกศ. ปฏิรูปการเรียนรู้ที่ผู้เรียน
สำคัญที่สุด. เอกสารอัดสำเนา, 2543.

จิตพิทย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนว
ปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, 2539.

วิชาการ กรม, ศึกษาธิการ กระทรวง. กิจกรรมแนะแนวนักเรียน (คู่มือ
ครู) กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2540.

..... คู่มือการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น,
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.

..... จากหลักสูตร ...สู่แผนการสอน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.

..... หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533) กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
2533.

..... หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับ
ปรับปรุง พ.ศ. 2533) โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2533.

..... หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2533.

วิชัย วงษ์ใหญ่, การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

..... การพัฒนาหลักสูตรและการสอน : มิติใหม่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2533.

ตัวอย่างแบบสำรวจความสนใจของผู้เรียน

จงพิจารณาตรวจสอบความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อบทบาทหน้าที่
ของงานและกิจกรรมที่ระบอบอยู่ข้างล่างนี้ และประเมินความรู้สึกของ
ผู้เรียนเป็นตัวเลข 2 1 0 ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับข้อความในแต่ละข้อ

- ตัวอย่าง** ให้คะแนน 2 ในข้อที่ท่านชอบกิจกรรมนั้น ☐
ให้คะแนน 1 ในข้อที่ท่านไม่สามารถตัดสินใจได้ ☐
ให้คะแนน 0 ในข้อที่ท่านไม่ชอบกิจกรรมนั้น ☐

จงให้คะแนนโดยไม่ต้องคำนึงถึงความสามารถและประสบการณ์
หรือการฝึกอบรมเกี่ยวกับการงานนั้น ๆ จงพิจารณาว่าผู้เรียนอยากจะทำ
หรือไม่ เท่านั้น และจงทำทุกข้ออย่างรีบด่วน คำตอบที่เร็วที่สุดคือ
คำตอบที่ถูกต้องสำหรับตัวผู้เรียน

1. ชื่อนานาฬิกาและเครื่องประดับ _____ ☐
2. ตอบรับลูกค้าในธนาคาร รับฝากและ
จ่ายเงินแก่ลูกค้า _____ ☐
3. สัมภาษณ์บุคคลเกี่ยวกับปัญหาชุมชน _____ ☐

รวมคะแนน

1	2	3	4	5	6
☐					
					☐
			☐		
1	2	3	4	5	6

	1	2	3	4	5	6
4. ดำเนินงานทดลองปฏิบัติการทาง วิทยาศาสตร์ _____		☐				
5. บริหารงานธุรการในสำนักงานใหญ่ฯ _____					☐	
6. ร้องเพลงบนเวที _____			☐			
7. ซ่อมเครื่องยนต์ _____	☐					
8. เก็บทะเบียนการเงินของบริษัท _____						☐
9. ช่วยฝึกอบรมคนพิการให้พร้อมที่จะ ประกอบอาชีพ _____				☐		
10. ใช้เครื่องจุลทรรศน์ศึกษาเซลล์และเชื้อโรค _____		☐				
11. จัดซื้อสินค้าให้สหกรณ์ร้านค้าใหญ่ๆ _____					☐	
12. เป็นศิลปิน _____			☐			
13. รับทำเครื่องเรือนและตู้เอกสาร _____	☐					
14. เจ้าหน้าที่ประจำเครื่องคิดเลขและ เครื่องถ่ายเอกสารในสำนักงาน _____						☐
15. เป็นนักสังคมสงเคราะห์ _____				☐		
16. อ่านหนังสือหรือวารสารด้าน วิทยาศาสตร์ _____		☐				
17. เป็นผู้บริหารการขาย _____						☐
18. เขียนเรื่องสั้น _____			☐			
รวมคะแนน						

	1	2	3	4	5	6
19. ทำหน้าที่ตอกเสาเข็ม _____	☐					
20. รับจองตัวเครื่องบินและจองที่พัก ในโรงแรมสำหรับแขก _____					☐	
21. สอนในโรงเรียนประถมหรือมัธยมศึกษา _____				☐		
22. ทำงานวิจัยในห้องทดลองฟิสิกส์ _____		☐				
23. ทำการสัมภาษณ์คนงานซึ่งมีปัญหา เกี่ยวกับที่ทำงาน _____					☐	
24. เขียนภาพการ์ตูน _____			☐			
25. เป็นช่างไม้ _____	☐					
26. เป็นนักบัญชีที่เชี่ยวชาญเรื่องการจัดทำ ภาษีรายได้สำหรับส่วนบุคคล _____					☐	☐
27. ศึกษาสังคมวิทยาเกี่ยวกับการดำเนิน ชีวิตร่วมกันในสังคม _____				☐		
28. ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์และจักรวาล _____		☐				
29. หารายได้จากการค้าขายแลกเปลี่ยน ในตลาดหุ้น _____					☐	
30. เรียนวิชาดนตรีในโรงเรียนหรือสถาบัน การสอนดนตรี _____			☐			
รวมคะแนน						
	1	2	3	4	5	6

	1	2	3	4	5	6
31. ประกอบชิ้นส่วนต่างๆ ของเครื่องเสียง _____	☐					
32. ตรวจสอบงบบุคลากรรับรายจ่ายของ บริษัท ห้างร้าน _____						☐
33. ให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่คนยากจน _____				☐		
34. ศึกษาสาเหตุต่างๆ ของโรคหัวใจ _____		☐				
35. บริหารงานภัตตาคารใหญ่ๆ _____					☐	
36. เขียนนวนิยาย _____			☐			
37. เป็นช่างไฟฟ้า _____	☐					
38. เก็บระเบียบสินค้าในโกดังและใบส่งของ _____					☐	
39. เอาใจใส่พยาบาลคนป่วย _____						☐
40. ใช้คณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาทาง เทคนิคทางวิทยาศาสตร์ _____		☐				
41. จัดตั้งสำนักงานวางแผนการเมือง _____					☐	
42. อำนวยการการแสดงละครบนเวที _____			☐			
43. ขับรถแทรกเตอร์ _____	☐					
44. ทำงานเกี่ยวกับตัวเลขในสำนักงาน _____						☐
45. ช่วยบุคคลที่หลุดพ้นออกจากคุก ให้มียานพาหนะ _____				☐		
46. เป็นแพทย์ทำหน้าที่ศัลยกรรม _____		☐				
รวมคะแนน						
	1	2	3	4	5	6

	1	2	3	4	5	6
47. เป็นรองประธานธนาคารพาณิชย์						
48. เป็นนักดนตรีแจ๊ส			☐			
49. ตกแต่งเครื่องเรือน	☐					
50. ศึกษาข้อมูลในบริษัทและพัฒนาระบบการบัญชี เพื่อแก้ปัญหาการเงิน						☐
51. สอนและฝึกอบรมผู้ใหญ่				☐		
52. เป็นนักชีววิทยาศึกษาท้องทะเล		☐				
53. เป็นทนายความประจำบริษัทห้างร้าน					☐	
54. อ่านวารสารทางศิลปะทางการดนตรี			☐			
55. เป็นเจ้าหน้าที่ดูแลเครื่องวิทยุ	☐					
56. นิเทศอบรมเจ้าหน้าที่ธุรการในสำนักงาน						☐
57. ช่วยคนให้สามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสม				☐		
58. พิจารณาตรวจผลกระทบของอากาศเสียต่อสภาพแวดล้อม		☐				
59. อยู่ในตำแหน่งผู้นำ					☐	
60. เขียนคำโฆษณาสำหรับทีวีหรือวารสาร			☐			
61. ติดตั้งและซ่อมเครื่องโทรศัพท์	☐					
รวมคะแนน						
	1	2	3	4	5	6

	1	2	3	4	5	6
62. เรียนวิชาคณิตศาสตร์ธุรกิจ _____						☐
63. มีหน้าที่ทำสัญญาผูกมัดหรือกระทำ ทัณฑ์บนผู้กระทำผิดกฎหมาย _____				☐		
64. ประดิษฐ์อุปกรณ์ใหม่ๆ ด้านเทคนิค และวิทยาศาสตร์ _____		☐				
65. เป็นศูนย์การเคหะ ทำหน้าที่ จัดนิทรรศการและขายบ้าน _____					☐	
66. ฟังผลงานของนักดนตรีที่มีชื่อเสียง _____			☐			
67. เป็นกรรมการทำงานก่อสร้าง _____	☐					
68. ตรวจสอบหลักฐานการธนาคาร _____						☐
69. รับผิดชอบในการจัดงานหาทุน การกุศล _____				☐		
70. ทำงานวิจัยการนำพลังงานแสงอาทิตย์ มาใช้ในบ้าน _____		☐				
71. หาเสียงสนับสนุนให้รัฐสภา ผ่านกฎหมายบางฉบับ _____					☐	
72. เขียนบทละคร _____			☐			
73. จัดเดินสายไฟฟ้า _____	☐					
74. ใช้เครื่องมือกลเก็บข้อมูลทางบัญชี _____						☐
รวมคะแนน						

	1	2	3	4	5	6
75. ช่วยผู้อื่นในการวางแผนดำเนินกิจกรรม _____				☐		
76. ทำงานพัฒนาระบบหัวใจเทียม _____		☐				
77. ริเริ่มพัฒนาศูนย์การค้าใหม่ในชุมชน _____					☐	
78. แต่งเพลงหรือจัดแสดงดนตรี _____			☐			
79. สร้างชั้นวางหนังสือ _____	☐					
80. เรียนวิชาบัญชี _____						☐
81. ให้การปฐมพยาบาล _____				☐		
82. เป็นผู้ช่วยพยาบาลในห้องทดลอง ปฏิบัติการแพทย์ _____		☐				
83. ทำการค้าหรือต่อรองผลกำไร _____					☐	
84. จัดดนตรีซิมโฟนีออเคสตรา _____			☐			
85. สร้างบ้านในลักษณะที่มีสัญญาณ ก่อสร้าง _____	☐					
86. ควบคุมเครื่องเจาะบัตรในสำนักงาน คอมพิวเตอร์ _____						☐
87. ทำงานในฐานะนักจิตวิทยา ให้คำปรึกษาปัญหาครอบครัว _____					☐	
88. เรียนวิชาชีพวิทยาในโรงเรียนหรือ มหาวิทยาลัย _____		☐				
รวมคะแนน						

	1	2	3	4	5	6
89. เป็นทนายความช่วยแก้ปัญหา ความขัดแย้งระหว่างกรมแรงงาน และบริษัท _____					☐	
90. เขียนเรื่องสั้นสำหรับวารสาร _____			☐			
91. แกะสลักตัวสัตว์ในแผ่นไม้ _____	☐					
92. เป็นเจ้าหน้าที่จ่ายเงินเดือนและ เก็บระเบียบรายได้ของลูกค้า _____						☐
93. ช่วยเหลือเด็กที่พิการทางสมอง _____				☐		
94. ทำการวิจัยหาวิธีรักษาโรคมะเร็ง _____		☐				
95. เป็นผู้พิพากษา _____					☐	
96. เขียนรูปสัตว์หรือภาพวิจิตรรมชาติ _____			☐			
97. ดูแลให้อาหารปลา _____	☐					
98. ทำหน้าที่เก็บเงินค่าลงทะเบียน _____					☐	
99. สอนและช่วยเหลือประชาชน ในประเทศด้อยพัฒนา _____				☐		
100. ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องโรคพิษไร _____		☐				
101. รับจ้างบริษัทใหญ่ๆ ทำหน้าที่ คัดเลือกและบรรจุคนงาน _____					☐	
102. เขียนบทละครทีวี _____			☐			
รวมคะแนน						

	1	2	3	4	5	6
103. ขับรถประจำทาง _____	☐					
104. จัดห้องพักและช่วยดูแลแขก ที่มาพักโรงแรม _____						☐
105. ศึกษาจิตวิทยาค้นหาสาเหตุและ กระบวนการในพฤติกรรมของมนุษย์ _____				☐		
106. เป็นนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทาง การป้องกันโรคจิต _____		☐				
107. เดินทางทั่วประเทศเพื่อขายผลผลิต ให้บริษัท ห้างร้าน _____				☐		
108. จัดฉากละคร _____			☐			
109. ซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้รอบ ๆ บ้าน _____	☐					
110. เป็นคนงานประจำสำนักงาน _____						☐
111. อำนวยการจัดโปรแกรมกีฬา ในสนามเล่น _____				☐		
112. ดำเนินการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับธรรมชาติ _____		☐				
113. จัดและอำนวยการสถานประกอบการ ทางธุรกิจ _____					☐	
114. จัดฉากดนตรีสำหรับภาพยนตร์ _____			☐			
รวมคะแนน						

	1	2	3	4	5	6
115. ซ่อมเครื่องกลไก _____	☐					
116. ทำหน้าที่เก็บข้อมูลด้วยเครื่องไอ บี เอ็ม _____						☐
117. เป็นผู้นำกลุ่มอภิปรายปัญหา ยุวาชญากร _____				☐		
118. ช่วยนักวิจัยทำการศึกษาค้นคว้า ในห้องทดลอง _____		☐				
119. เป็นผู้จัดการด้านผลผลิต _____					☐	
120. เขียนวิจารณ์หนังสือในฐานะ นักวิจารณ์วรรณกรรม _____			☐			
รวมคะแนน						
	1	2	3	4	5	6

วิธีการคิดคะแนน แบบตรวจสอบความสนใจ

ขั้นที่ 1 จงรวมคะแนน ในแต่ละหน้า (ข้อ 1-120) และเขียน
คะแนนรวมลงในช่องว่างข้างล่างนี้

สรุปรวมคะแนน 1 2 3 4 5 6

ข้อ 1-24

ข้อ 25-56

ข้อ 57-88

ข้อ 89-120

คะแนนรวม (120 ข้อ)

สนามความสนใจ การช่าง วิทยาศาสตร์ ศิลปะ สังคม ธุรกิจ อุตการ

ขั้นที่ 2

จงตรวจดูว่า ผู้เรียนได้รับคะแนนรวมสูงสุด และ
คะแนนระดับรองจากสูงสุด อยู่ในสนามความสนใจ
ประเภทใด ให้ระบุประเภทความสนใจทั้ง 2 ลงไว้ใน
ช่อง (1) และช่อง (2) ตามลำดับ

ตัวอย่าง	(1)	(2)
	ธุรกิจ	สังคม
	สนามความสนใจสูงสุด	สนามความสนใจระดับสอง

ในตัวอย่างที่แสดงอยู่ในสนามความสนใจของผู้เรียน ในช่อง
ที่ (1) เป็นธุรกิจและช่องที่ (2) เป็นสังคม ย่อมหมายความว่า

รหัสอาชีพของผู้เรียน	ธุรกิจ-สังคม
----------------------	--------------

สรุป

(1) สนามความสนใจสูงสุด คือ

(2) สนามความสนใจระดับสอง คือ

รหัสอาชีพของผู้เรียน คือ

ขั้นที่ 3

เมื่อผู้เรียนค้นพบ รหัสอาชีพประจำตัวผู้เรียนในชั้น
ที่ 2 แล้ว จงเปรียบเทียบดูว่ารหัสอาชีพของผู้เรียนตรงกับ
กับกลุ่มงานอาชีพ กลุ่มใดที่ระบุไว้ในตารางข้างล่างนี้

รหัสอาชีพ	กลุ่มงานอาชีพ
การช่าง-วิทยาศาสตร์__ งานเทคนิค	งานช่างฝีมือ
การช่าง-ศิลปะ _____ งานช่างฝีมือ	งานคณิต-วิทย์
การช่าง-สังคม _____ งานบริการลูกค้า	งานศิลปะ
การช่าง-ธุรกิจ _____ งานช่างฝีมือ	งานเทคนิค
การช่าง-ธุรการ _____ งานช่างฝีมือ	งานบริการส่วนตัว
	งานช่างฝีมือ
	งานบริการลูกค้า
	งานจัดการ
	งานธุรการ
	งานเครื่องมือ

วิทยาศาสตร์-การช่าง	งานคณิต-วิทย์	งานเทคนิค	งานช่างฝีมือ
วิทยาศาสตร์-ศิลปะ	งานคณิต-วิทย์	งานแพทย์-ทันตะ	งานวรรณกรรม
วิทยาศาสตร์-สังคม	งานแพทย์-ทันตะ	งานคณิต-วิทย์	งานบริการสังคม
วิทยาศาสตร์-ธุรกิจ	งานคณิต-วิทย์	งานจัดการ	งานเทคนิค
วิทยาศาสตร์-ธุรการ	งานคณิต-วิทย์	งานวิเคราะห์ข้อมูล	งานเทคนิค

ศิลปะ-การช่าง	งานศิลป์	งานช่างฝีมือ	งานเทคนิค
ศิลปะ-วิทยาศาสตร์	งานวรรณกรรม	งานคณิต-วิทย์	งานศิลป์
ศิลปะ-สังคม	งานบริการสังคม	งานดนตรี	งานการศึกษา
ศิลปะ-ธุรกิจ	งานบันเทิง	งานกฎหมาย	งานจัดการ
ศิลปะ-ธุรการ	งานศิลป์	งานธุรการ	งานวรรณกรรม

สังคม-การช่าง	งานบริการส่วนตัว	งานบริการสังคม	งานบริการลูกค้า
สังคม-วิทยาศาสตร์	งานบริการสังคม	งานแพทย์และทันตะ	งานคณิต-วิทย์
สังคม-ศิลปะ	งานบริการสังคม	งานการศึกษา	งานดนตรี
สังคม-ธุรกิจ	งานบริการสังคม	งานจัดการ	งานขาย
			งานกฎหมาย
สังคม-ธุรการ	งานบริการสังคม	งานธุรการ	งานจัดการ

ธุรกิจ-การช่าง _____	งานจัดการ	งานช่างฝีมือ	งานบริการลูกค้า
ธุรกิจ-วิทยาศาสตร์ _____	งานจัดการ	งานขาย	งานคณิต-วิทย์
ธุรกิจ-ศิลปะ _____	งานกฎหมาย	งานบันเทิง	งานจัดการ
ธุรกิจ-สังคม _____	งานจัดการ	งานขาย	งานบริการสังคม
			งานกฎหมาย
ธุรกิจ-ธุรกิจ _____	งานจัดการ	งานขาย	งานวิเคราะห์ข้อมูล
			งานธุรการ

ธุรกิจ-การช่าง _____	งานธุรการ	งานวิเคราะห์ข้อมูล	งานช่างฝีมือ
ธุรกิจ-วิทยาศาสตร์ _____	งานวิเคราะห์ข้อมูล	งานคณิต-วิทย์	งานธุรการ
ธุรกิจ-ศิลปะ _____	งานธุรการ	งานวิเคราะห์ข้อมูล	งานศิลป์
ธุรกิจ-สังคม _____	งานธุรการ	งานวิเคราะห์ข้อมูล	งานบริการสังคม
ธุรกิจ-ธุรกิจ _____	งานวิเคราะห์ข้อมูล	งานธุรการ	งานจัดการ

ชั้นที่ 4

เมื่อผู้เรียนตรวจสอบชั้นที่ 3 แล้ว ผู้เรียนจะพบว่า
ตัวผู้เรียนจะถูกจัดอยู่ใน 3-4 กลุ่มงานอาชีพ จงเรียง
ระดับกลุ่มงานอาชีพที่ผู้เรียนตรวจสอบได้

ตัวอย่าง	รหัสอาชีพเพียง 1 กลุ่ม (ไม่กระจายกลุ่ม) รหัส ธุรกิจ-สังคม	รหัสอาชีพมากกว่า 1 กลุ่ม (กระจายกลุ่ม) รหัส การช่าง-ธุรกิจ การช่าง-ธุรกิจ
ระดับ 1	งานจัดการ	ระดับ 1 งานช่างฝีมือ
ระดับ 2	งานขาย	ระดับ 2 งานบริการลูกค้า
ระดับ 3	งานบริการสังคม	ระดับ 3 งานจัดการ
ระดับ 4	งานกฎหมาย	ระดับ 4 งานธุรการ
		ระดับ 5 งานเครื่องมือ

สรุป

รหัสอาชีพเพียง 1 กลุ่ม (ไม่กระจายกลุ่ม)	รหัสอาชีพมากกว่า 1 กลุ่ม (กระจายกลุ่ม)
รหัส	รหัส
ระดับ 1	ระดับ 1
ระดับ 2	ระดับ 2
ระดับ 3	ระดับ 3
	ระดับ 4
	ระดับ 5
	ระดับ 6

ตัวอย่างแบบสำรวจความสามารถของผู้เรียน

มีความสามารถอยู่ 14 ด้าน จงพิจารณาเลือก 4 ด้านที่ผู้เรียน
คิดว่าเป็นความสามารถประจำตัวผู้เรียน จงพิจารณาโดยเปรียบเทียบกับ
วิชาเรียน ผลสอบในชั้นเรียน กิจกรรมหรือประสบการณ์ในงานอดิเรก
(เขียนเฉพาะตัวความสามารถ ไม่ต้องบรรยาย)

1. ความสามารถทางศิลปะ - วาดภาพ ตกแต่ง เขียนแบบ
เขียนภาพ
2. ความสามารถทางดนตรี - ร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรี
เขียนบทเพลง เต้นรำ
3. ความสามารถทาง
คิดคำนวณ - ความเร็วและความถูกต้อง
แม่นยำในการคิดคำนวณ
4. ความสามารถทาง
คณิตศาสตร์ - แก้ปัญหาคณิตศาสตร์และ
เข้าใจหลักสำคัญๆ ทาง
คณิตศาสตร์
5. ความสามารถทาง
วิทยาศาสตร์ - ทำการทดลองในห้อง
ปฏิบัติการ และเข้าใจหลัก
สำคัญๆ ทางวิทยาศาสตร์
6. ความสามารถทางภาษา - เขียน พูด และใช้ไวยากรณ์
ได้ถูกต้อง
7. ความสามารถทางเครื่องกล - ทำงานกับเครื่องยนต์หรือ
เครื่องมือต่างๆ ซ่อมวัสดุ
และเข้าใจวิธีใช้วัสดุต่างๆ

8. ความสามารถในการใช้มือ - ทำงานด้วยมือ เช่นเดียวกับ
การใช้รูปร่างหรือเย็บปัก
ถักร้อย
9. ความสามารถทางสังเกต
และเปรียบเทียบ - มองเห็นความแตกต่างใน
ขนาด รูปร่างและลักษณะ
10. ความสามารถทางสังคม - สามารถเข้ากับทุกคนได้
สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น
และให้ความเป็นกันเอง
กับทุกคนด้วย
11. ความสามารถทางการสอน - ช่วยให้ผู้อื่นเรียนรู้ สอนให้
คนปฏิบัติภารกิจส่วนตนได้
12. ความสามารถทางชักจูง - สามารถพูดคุยได้อย่างสบาย
กับทุกคน สามารถมีอิทธิพล
ต่อผู้อื่น ขยายผลผลิตหรือ
ขายบริการได้อย่างมาก
13. ความสามารถทางผู้นำ - สามารถนำกิจกรรมกลุ่ม
สามารถริเริ่มทำให้มีอะไร
ใหม่ๆ เกิดขึ้นได้ ผู้อื่นมอง
หา ขอคำแนะนำเพื่อให้ตน
สามารถริเริ่มงานได้บ้าง

14. ความสามารถทางธุรการ - พิมพ์ดีด ดูแลอุปกรณ์สำนักงาน เขียนตัวเลข เก็บรวบรวมและเสนอข้อสนเทศทางโทรศัพท์หรือโดยตรงต่อบุคคล เก็บข้อสนเทศได้ถูกต้องแม่นยำ

સરૂપ

ความสามารถประจำตัวผู้เรียน คือ

1.
2.
3.
4.

ตัวอย่างแบบสำรวจความถนัดของผู้เรียน

จากการสำรวจตนเองโดยใช้แบบสำรวจแบบสอบถามต่าง ๆ ฉันพบว่า

1. วิชาเรียนที่ถนัด

อันดับ 1

อันดับ 2

2. แผนการอนาคตของฉันคือ

.....

.....

.....

3. ค่านิยมที่สำคัญสำหรับฉันคือ

1.
2.
3.

4. คนสามารถประจำตัวฉัน (จากแบบตรวจสอบ)

1.
2.
3.

5. ความสนใจของฉัน

สนามความสนใจสูงสุด

สนามความสนใจระดับสอง

รหัสอาชีพคือ

รหัสอาชีพไม่กระจายกลุ่ม

ระดับ 1

ระดับ 2

ระดับ 3

รหัสอาชีพกระจายกลุ่ม

ระดับ 1 ระดับ 4

ระดับ 2 ระดับ 5

ระดับ 3 ระดับ 6

6. บุคลิกภาพของฉันคือ

อันดับ 1

อันดับ 2

อันดับ 3

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

1. คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต	ที่ปรึกษากรมวิชาการ
2. นายอำรุง จันทวานิช	อธิบดีกรมวิชาการ
3. นายสาโรช วัฒนสโรช	รองอธิบดีกรมวิชาการ
4. นางอารีรัตน์ วัฒนสิน	รองอธิบดีกรมวิชาการ
5. นางสาวอรุณศรี อนันตรศิริชัย	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
วิจัยทางการศึกษา
6. นางสาวดา วิทยุณี	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
พัฒนาหลักสูตร
7. นายประสัท สอ้านวงศ์	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนา
หลักสูตร

คณะผู้เรียบเรียง

1. นางสาวจันทนา ตั้งสุวรรณพานิช
2. นางภาวนี อารังเลิศฤทธิ์

คณะบรรณาธิการ

1. นายประสัท สอ้านวงศ์
2. นางสาวจันทนา ตั้งสุวรรณพานิช
3. นางภาวนี อารังเลิศฤทธิ์

คณะผู้จัดทำต้นฉบับ

1. นางสาวจันทนา ตั้งสุวรรณพานิช
2. นางภาวนี อารังเลิศฤทธิ์

ความคิดเห็นของผู้ใช้เอกสาร
เรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ

เมื่อท่านได้รับเอกสารและศึกษาเอกสารนี้แล้ว โปรดตอบคำถามต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 โรงเรียน..... อำเภอ.....

จังหวัด.....

1.2 สังกัด

☐ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

☐ กรมสามัญศึกษา

☐ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

1.3 ระดับชั้นเรียนที่เปิดสอน

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษา

☐ ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

1.4 จำนวนนักเรียนทั้งหมด.....คน

1.5 จำนวนครูในโรงเรียน.....คน จำแนกตามวุฒิการศึกษา ดังนี้

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี..... คน

☐ ปริญญาตรี..... คน

☐ สูงกว่าปริญญาตรี..... คน

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เอกสาร

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)
1. ลักษณะ/เนื้อหาของเอกสาร			
1.1 ความถูกต้องตามหลักวิชา			
1.2 ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้			
1.3 การนำเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ และนำไปปฏิบัติได้			
1.4 ให้ความรู้ที่นำไปประยุกต์ใช้ในการจัด การเรียนการสอน			
1.5 อื่น ๆ โปรดระบุ.....			
2. การนำเอกสารไปใช้			
2.1 ใช้เป็นเอกสารในการเตรียมการสอน			
2.2 ใช้เป็นเอกสารในการฝึกอบรมบุคลากร ในโรงเรียน			
2.3 ใช้เป็นเอกสารในการศึกษาค้นคว้า หาความรู้เพิ่มเติม			
2.4 อื่น ๆ โปรดระบุ.....			

3. โรงเรียนได้จัดบริการให้ครูได้มีการใช้เอกสารเล่มนี้ อย่างไรบ้าง

- ☐ ห้องสมุด ☐ ฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ☐ ห้องผู้บริหาร
☐ ครูประจำชั้น หรือครูผู้สอน ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เอกสารฯ

.....

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารวิชาการเล่มต่อไป ท่าน
ต้องการได้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องใดบ้าง.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

กรุณาส่ง

กลุ่มพัฒนาหลักสูตร 4 (วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์)

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร

อาคารกรมวิชาการ

ถ.สุขุมวิท เอกมัย

กรุงเทพฯ 10110

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา
314-316 ปากซอยบ้านบาตร บำรุงเมือง
ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100
นายปกรณ์ ตันสกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2543
โทร. 223-5548, 223-3351

เอกสารพัฒนาหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้
ของ
ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ
โครงการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
3. เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด
 - (1) โครงงาน
 - (2) การบูรณาการ
 - (3) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - (4) การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด
 - (5) การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

